

Miejskie Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu

***Program aktywności lokalnej
w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu
na terenie Miasta Zamość***

Zamość, kwiecień 2008 roku

Wstęp

Problem wykluczenia społecznego jest zjawiskiem narastającym, związanym w znacznej mierze z urbanizacją, rozwojem techniki oraz rosnącą pluralizacją życia społecznego. Wobec dużego tempa przemian pociągających za sobą coraz to nowe wyzwania, coraz więcej osób mających trudności z odnalezieniem się we współczesnym świecie zasila grono osób bezrobotnych, niedostosowanych społecznie, skrajnie ubogich, uzależnionych itp.

Pojęcie *wykluczenia społecznego* jest w polskiej pomocy społecznej zjawiskiem nowym, używanym do określenia pewnych zjawisk i procesów wpisanych w rzeczywistość społeczną i jest stosowane zamiennie z określeniami *marginalizacja społeczna* czy *ekskluzja społeczna*.

Proces wykluczenia społecznego powoduje, że osoby, rodziny i grupy społeczne z różnych przyczyn (cech osobowości, długotrwałej choroby, niesprawności, braku wykształcenia, trudności materialnych, dezorganizacji rodziny, alkoholizmu, braku odpowiednich wzorców czy splotu innych trudności życiowych) funkcjonują na marginesie życia społecznego. Osoby dotknięte wykluczeniem społecznym mają chroniczne problemy z zaspokajaniem podstawowych potrzeb, nie odnajdują się na rynku pracy, nie dotrzymują tempa obecnej rzeczywistości, czują się zagubieni, nie korzystają w pełni z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej. W konsekwencji zaczynają funkcjonować w wąskim świecie, wśród osób mających takie jak oni trudności, tracąc powoli więzi z pozostałymi członkami społeczności lokalnej.

Wykluczenie społeczne rozumiane wieloaspektowo przyjmuje różne formy:

- w sferze pracy – ograniczony do niej dostęp i bezrobocie,
- w sferze pożycia – nierówny dostęp do dóbr i usług,
- w sferze oświaty – utrudniony dostęp do instytucji kształcenia, literatury i sztuki,
- w sferze kultury – ograniczenia w pełnieniu ról społecznych,
- w sferze socjalnej – nierówny dostęp do instytucji zdrowia i zabezpieczenia socjalnego,
- w sferze polityki – ograniczony udział jednostki i grupy w podejmowaniu decyzji i wyrażaniu opinii.

Zjawisko wykluczenia społecznego jest procesem długofalowym, mogącym trwać kilka lat, a nawet całe życie. Niektórzy ludzie latami żyją na marginesie społecznym nie podejmując żadnych działań mających na celu zmianę sytuacji, w której się znaleźli. Są też

i tacy, u których procesy wykluczenia społecznego od jakiegoś momentu zwrotnego zaczynają nabierać siły i tempa, i wykluczenie społeczne staje się faktem. Tym momentem zwrotnym jest często utrata pracy, degradacja zawodowa, utrata aspiracji, wieloletni brak awansu zawodowego, brak sukcesów.

Grupy osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją społeczną, to:

- bezdomni,
- uzależnieni (od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających),
- chorzy psychicznie,
- długotrwale bezrobotni,
- opuszczający zakłady karne, mający trudności w integracji ze środowiskiem,
- uchodźcy.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu to zapobieganie powstawaniu, ograniczenie czy wreszcie eliminowanie tego zjawiska. Jest to proces bardzo trudny, wymagający kompleksowego podejścia do problemów społecznych i współpracy wielu instytucji zaangażowanych w niesienie pomocy osobom tego potrzebującym.

Cel:

Celem programu jest zwiększenie potencjału społeczno-zawodowego osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym przy użyciu instrumentów aktywnej integracji oraz działań o charakterze środowiskowym.

Cele szczegółowe:

1. Podniesienie kompetencji życiowych i umiejętności zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy użyciu instrumentów aktywnej integracji.
2. Pomoc w tworzeniu lokalnych grup samopomocowych inicjujących i wspierających aktywność i samodzielność osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zakładane rezultaty:

1. Objęcie wsparciem uczestników i ich rodzin,
2. Poprawa funkcjonowania psychospołecznego uczestników programu,
3. Powstanie lokalnej grupy samopomocowej,
4. Zwiększenie umiejętności i kompetencji zawodowych.

Opis planowanych działań:

- 1) Instrumenty aktywnej integracji
 - a) Organizacja i prowadzenie treningów kompetencji i umiejętności społecznych.
 - b) Organizacja uczestnictwa w grupach samopomocowych.
 - c) Zastosowanie instrumentów aktywizacji edukacyjnej poprzez podnoszenie kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym lub zdobywanie nowych kompetencji i umiejętności zawodowych umożliwiających aktywizację zawodową.
 - d) Zorganizowanie i skierowanie na prace społecznie użyteczne.
 - e) Działania rekreacyjne i wyjazdowe o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym.
- 2) Działania o charakterze środowiskowym.
 - a) Współpraca z organizacją pozarządową w przygotowaniu i zastosowaniu instrumentów aktywnej integracji wobec beneficjentów działań.
 - b) Rekrutacja 18 uczestników klientów Miejskiego Centrum Pomocy Rodzinie.
 - c) Udział w zajęciach rekreacyjnych i wyjazdowych o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym i sportowym

Czas realizacji zadania:

maj - grudzień 2008 roku.

Sposób realizacji zadania:

Warunkiem rozpoczęcia realizacji programu jest jego przyjęcie Uchwałą Rady Miejskiej w Zamościu. Środki finansowe na realizację programu będą pochodziły z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, w związku z realizowanym przez Miejskie Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu projektem systemowym.

Projekt zakłada działania o charakterze środowiskowym oraz zastosowanie instrumentów aktywnej integracji wobec 18 mieszkańców Miasta Zamość zgodnie z „Zasadami przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013” z dnia 25 lutego 2008 roku opracowanymi przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

W ramach programu pracownicy socjalni Miejskiego Centrum Pomocy Rodzinie realizować będą działania o charakterze środowiskowym przez współpracę z organizacją

pozarządową w przygotowaniu i realizacji programu aktywności lokalnej, rekrutację beneficjentów działań oraz poprzez udział w zajęciach rekreacyjnych i wyjazdowych o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym i sportowym.

Instrumenty aktywnej integracji realizowane będą przez organizację pozarządową, wyłonioną w drodze postępowania konkursowego. Celem podejmowanych działań będzie zwiększenie potencjału społeczno-zawodowego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy użyciu instrumentów aktywnej integracji, a środki na jego realizację będą przekazywane podmiotom realizującym program w formie dotacji. Warunki związane z realizacją programu określone zostaną szczegółowo w umowie, która regulować będzie również sposób rozliczenia się z przekazanej umową dotacji.

Szczegółowy tryb zlecania zadań z zakresu pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004r. Nr 64., poz. 593 ze zm.) wraz z aktami wykonawczymi.

Ocena zasobów niezbędnych do uzyskania założonych celów:

Na terenie Miasta Zamość od wielu lat działają organizacje pozarządowe, które posiadają doświadczenie w realizacji programów zleconych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ponad to w „Strategii rozwiązywania problemów społecznych Miasta Zamość w latach 2004-2006 oraz kierunki na 2007-2013” w oparciu o kompleksową diagnozę problemu zostały zawarte projekty, których celem jest przeciwdziałanie nasilającemu się zjawisku wykluczania społecznego. Kolejnym ważnym czynnikiem, który przyczyni się do realizacji programu jest wykwalifikowana kadra pracowników socjalnych w Miejskim Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu.

Budżet przewidywany na realizację programu z podziałem na poszczególne kategorie wydatków:

1. Działania o charakterze środowiskowym – 4.252,71 zł.
2. Instrumenty aktywnej integracji: - 36.000,00 zł.

Podział odpowiedzialności za realizację poszczególnych części składowych programu:

1. W zakresie podejmowania działań o charakterze środowiskowym – Miejskie Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu.
2. W zakresie Instrumentów aktywnej integracji– organizacja pozarządowa.

Uzasadnienie realizacji:

Stopa bezrobocia w Zamościu w grudniu 2007 r. wynosiła 15,3%. Odsetek osób z prawem do zasiłku do ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych w PUP wynosił - 7,4%. Osoby długotrwale bezrobotne stanowiły 66,6% ogólnej liczby figurujących w ewidencji. Osoby te zmuszone są do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. W roku 2006 (sprawozdawczość własna MCPR w Zamościu) 13,6% ogółu mieszkańców Zamościa było klientami pomocy społecznej. Wśród powodów przyznawania świadczeń zdecydowanie przeważały: ubóstwo i bezrobocie. Beneficjentów pomocy społecznej cechuje bierność w poszukiwaniu nowych możliwości poprawy swojej sytuacji oraz uzależnienie się od świadczeń socjalnych. Dlatego niezbędne jest zastosowanie instrumentów aktywnej integracji (aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej), aby nastąpił spadek długotrwałego bezrobocia oraz reintegracja osób odrzuconych społecznie i zagrożonych wykluczeniem.